

ליקוטי זפסקי הלכות

"חוקי חיים"

ותלמודם
"תלמידי חכמים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

דיני

שמירת

הגורף

בקשה:

אם הגליון אינו מופץ בבית המדרש שלכם, נא להדפיס כמה עותקים ושים בבית המדרש שלכם לתועלת הציבור, וכך יש לכם יד בהפצת תורה ובהלכות נחוצות

אפשר להוריד גליונות קודמים [Archives - ארכיון](#)

ותלמודם
"תלמידי הגנים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

ליקוטי זפסקי הלכות "חוקי חיים"

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

171

פרשת ויקהל פקודי תש"פ

חובת שמירת הגוף - א'

נא לא לעיין בגליון
בשעת התפילה
וקריאת התורה

גדרה של סכנה

חיוב שמירת הגוף

ספק סכנה

ח. מצב של סכנה אינו נמדד כשיש סיכויים גבוהים לסכנה לבד אלא אפילו ספק סכנה (גמי יומא דף פ"ד ע"ב) ובספק סכנה כולם מודים שהחיוב להחמיר בו הוא מן התורה משום חמירא סכנתא מאיסורא (פמ"ג א"ח סי' ד' א"א סק"ב, שב שמעתתא א, ד).

ספק ספיקא של סכנה

ט. נחלקו הפוסקים אם במקום סכנה הולכין אחר ספק ספיקא, י"א בדעת הרמב"ם שאין חוששין לסכנה במקום ס"ס (מ"מ וכו"מ פ"ב שבת ה"ב, ישועות יעקב סי' שכ"ט אות ב'), אבל אחרים אומרים שגם לדעת הרמב"ם מחמירים בס"ס במקום סכנה, וכן נפסק להלכה שבמקום סכנה אין מותרים בס"ס ואפילו בשלש ספיקות מחמירים במקום סכנה ואפילו לחלל עליו את השבת (שו"ע סי' שכ"ט ס"ג), כ"ש לחוש לסכנה משום 'וחי בהם' ומצד 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם'.

אחוז שנקרא סכנה

י. דנו הפוסקים לגבי אחוזים של סטטיסטיקה מהו השיעור שיחשב למצב של סכנה. יש שכתבו שאחוז אחד אינו נקרא סכנה (הגרשז"א, מנחת שלמה ח"ב סי' כ"ט אות ה'), אבל כתבו כמה פוסקים ששני אחוזים כבר נקרא סכנה שמחללים עליו את השבת, כ"ש לגבי לחוש ולזוהר משום 'ונשמרתם מאד וכו' (תשובות והנהגות ח"ה סי' שצ"ט, ובשם החזו"א).

התייחסות של בני אדם לסכנה

יא. יש שהגדירו שמקום סכנה תלוי בהתייחסות של רוב בני אדם למצב מסוים, שאם דרך רוב בני אדם לברוח מזה כבורח מפני הסכנה, הרי זה נחשב כספק פיקוח נפש וקרינן ביה באופן זה 'וחי בהם' ולא שימות בהם, אבל אם אין רוב בני אדם נבהלים ומפחדים מזה אין זה חשיב סכנה (הגרשז"א, מנחת שלמה שם, תשובות והנהגות שם), ואדרבה אז ישתמשו במידת הבטחון ולא יגזים את מצב הסכנה כלשהו (מסילת ישרים פ"ט).

חיוב לעזוב מקום הסכנה

יב. מקום ועיר שיש שם דבר, מגפה או מחלה מדבקת שמתפשטת מהר, חייב לעזוב את המקום עד שהמגפה עוברת (רמ"א יו"ד סי' קט"ז ס"ה), וכשיש מגפה ברוב מקומות בעולם, וכן כשאפשר להישמר מהדבר בדרכים אחרים, כגון להיזהר מלהימצא בין אנשים הרבה וכדומה או להישאר בבית בהסגר כמו דא"י בגמ' (ב"ק דף ס' ע"ב) 'דבר בעיר - כנס רגליך' שנאמר 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר', חייבים לעשות זאת ולהישמר מלהיבקע ומלהדביק.

חיוב השתדלות

חיוב לעצור התפשטות המגפה

יג. במצב של התפשטות מגפה, יש לעשות כל מה שאפשר למנוע התפשטות המגפה ולשמוע להוראות הרופאים, והעובר על ציווי הרופאים בסדר ההנהגה חוטא לה' במאוד כי גדול סכנתא מאיסורא ובבא במקום סכנה לו ולאחרים שגורם ח"ו התפשטות החולי בעיר וגדול עונו מנשוא (לשון מכתב רע"א בעת התפשטות מחלת 'החולירע' בפולין בשנת תקצ"א והודפס באיגרות סופרים סי' ל').

חיוב שמירה מסכנה

א. 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם'. בתורה ישנה כמה אזהרות להישמר מסכנה. כתב בתורה (דברים ד' ט"ז) 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם', ועוד נאמר "השמר לך ושומר נפשוך מאד", ובשום מצוה לא נאמר 'מאד' כמו במצוה זו, שחייב אדם לשמור נפשו מסכנה ומחשש סכנה (פלא יועץ, ערך שמירה).

ב. 'ועשית מעקה לגגך - לא תשים דמים בביתך'. נצטוינו לשים מעקה בגג וכדומה שלא יפול הנופל, ויש בזה מצות עשה ולא, וכתבו שלא לענין מעקה בלבד דיבר הכתוב אלא כל דבר המזיק כגון שלא יעמיד סולם רעוע ולא יגדל כלב רע בביתו (גמי כתובות מ"א ע"ב) וכל שיש סכנת נפשות גם כן מצוה להסירו ולהשמר ממנו (מבי"ט בס' קרית ספר רצ"ב).

ג. 'ולפני עור לא תתן מכשול'. רבים מהפוסקים למדו שהאיסור 'לפני עור' לא נאמר לגבי איסור הכשלה בעבירה בלבד, אלא גם לגבי מכשולות פיזים כל שהדבר אינו ניכר (יד רמה ב"ב פ"ב אות ק"ז), ולכן מי שיש לו מחלה מדבקת אסור להתרחץ עם אחרים כדי שלא ידבקו ממנו (ספר חסידים אות תרע"ג).

סכנת נפשות או גם נזקים

ד. סכנת נפשות. יש שמשמע מדבריהם שהתורה מחייבת שמירה רק מדברים של סכנת נפשות, וכלשון שנפסק בשו"ע, שכל מכשול שיש בה סכנת נפשות, מצות עשה להסירה ולהשמר ממנה, ולהזהר בדבר יפה, שנאמר "השמר לך ושומר נפשך", ואם לא הסייר המכשולות המביאים לידי סכנה ביטל מצות עשה ועבר ב"לא תשים דמים בביתך" (שו"ע חו"מ סי' תכ"ז ס"ח).

ה. נזקים ומקרים רעים. אמנם הרבה נקטו שאזהרה להישמר עצמו אינו מוגבל רק לסכנת נפשות אלא יש חיוב להשמר גם מן הנזקים ומן המקרים רעים שאין ראוי לו לאדם שיש בו דעה לסכן נפשו, ועל כן ראוי שיתן לבו לכל הדברים שאפשר להגיע לו נזק מהם (חינוך מצוה תקמ"ו), וכן מצוה שלא להניח המוקשים המכשולים בארצינו ובבתינו כדי שלא ימותו ולא יזוקו בה בני אדם (שם תקמ"ז), וכן כל דבר המזיק (סמ"ג ל"ח קס"ז, יראים מצוה מ"ד, ערוה"ש סי' תכ"ז ס"ו, שו"ת דבר אברהם ח"ב סי' ל"ז).

טעם לחובת שמירת הגוף

ו. הטעם בזה משום שיפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה יותר מכל חיי העולם הבא (פלא יועץ שם), וצריכים להעריך ולייקר את החיים ולנצלם מבלי לאבד אף רגע, כי הקב"ה ברא את העולם בחסדו להטיב לנבראים שיכירו גדולתו ולעבוד עבודתו בקיום מצוותיו ותורתו, והמסכן את עצמו כאילו מואס ברצון בוראו, ואינו רוצה לא בעבודתו ולא במותן שכרו (באר הגולה חו"מ סוף סי' תכ"ז).

להיכנס למקום סכנה

ז. אמרו חז"ל, 'לעולם אל יכנס אדם במקום סכנה, שמא אין עושין לו נס, ואם עושין לו נס, מנכין מזכויותיו, דהיינו שיכול לקבל עונש על עוברו על 'ונשמרתם', ועוד שמנכין לו מזכויותיו, והרי זה כמחליף מרגלית טובה על שוה פרוטה (פלא יועץ שם).

מכירת חמץ

בימים אלו אפשר לסדר
מכירת חמץ בזמני קבלת הקהל
"בחדר הוראה"
שיעשה ע"י בד"ץ 'העדה החרדית'
כדאי לזרז ולא להשאיר לדקה אחרונה

מנו"ל - מקבל הגליון כל שבוע במייל
'חבר' חוקי חיים - מקבל כל שבוע
וכן יקבל בקרוב קובץ כל הגליונות
שיצא עד עכשיו על הלכות פסח
להצטרפות:
paskenshtibel@gmail.com

השתדלות לעומת מה שנגזר

יד. הרבה שואלים בימים אלו ובכלל, איזה צורך יש, ואיך מותר לעשות השתדלות בעניינים אלו, שהלא אם נגזר מן השמים להיפגע מהמחלה, מה יועיל השתדלות, ואם נגזר שלא ליפגע ממנה, הרי אין צריכים השתדלות.

טו. **גזרה תלויה בהשתדלות.** אלא ביארו הספרים, שיש בזה ג' מדרגות. א' מי שנגזר עליו חיים בכל אופן, ינצל אפילו אם לא ישתדל [וצדיקים גמורים לפעמים סמכו לעצמם על זה], ב' ומי שנגזר עליו מיתה ח"ו, אפילו ישתדל לא ינצל, ג' וכאלה שהגזרה עליהם תלויה בהשתדלותם, באם יעשה את הנחוץ על פי דרך הטבע ינצל, ואם לא עשה מה שצריך בחובת השתדלות לא ינצל, ולזה בא דברי חז"ל שלא ידור אדם במקום שאין רופאים, אחרת הוא מפקיר עצמו בלי השתדלות ע"פ דרך טבע (ע"פ החינוך מצוה תקמ"ו, רשב"ש, פלא יועץ, ערך רפואה).

טז. **השטן מקטרג בשעת הסכנה.** עוד יסוד לימדו לנו חז"ל והוזכר ברש"י עה"פ "זאת בנימין אחי יוסף לא שלח וכו' כי אמר פן יקראנו אסוף" (בראשית מ"ב ד'), ובביתו לא יקראנו אסוף? אלא מכאן שהשטן מקטרג בשעת הסכנה, שאם אדם מצוי במקום סכנה, הוא צריך יותר זכויות כדי להינצל.

קורונה – קוביד 19 - Coronavirus - Covid

תיאור הנגיף

יד. לאחרונה יש ל"ע התפשטות עולמית של הנגיף שנקרא 'קורונה' או יותר מדויק, 'קוביד 19', ויש לו תופעות כעין שפעת [flu], אך הוא יכול לגרום סיבוכים בדרכי הנשימה ויכול גם לגרום למות ל"ע.

יח. **שונה משפעת רגילה.** ישנם אנשים הטוענים שאין זה מסוכן שהרי הוא כשפעת רגילה שלפעמים יש גם בני אדם שמתים מזה. אך המומחים כבר גילו שהוא הרבה יותר חמור מסתם שפעת בכפליים. קודם כל הוא מתפשט הרבה יותר בקלות מסתם שפעת, וכן אחוז התמותה גבוה גם הרבה יותר מסתם שפעת ולכן אין להשוותו כלל וכלל.

יט. **מסוכן לזקנים.** המומחים אמרו שלסתם בני אדם זה לא כ"כ מסוכן וע"פ רוב הנגועים יחלימו מזה בעזר השי"ת, מ"מ לזקנים וכן לאלו שיש להם בעיות במערכת החיסונית, וכן לאלו שיש להם סכרת, לחץ דם גבוה, וקושי בדרכי הנשימה, זה מסוכן מאד וכבר גרם להרבה מתים בין אומות העולם.

התייחסות של מדינות

כ. **חמור.** כל מדינה מתייחסת שונה להנגיף. יש שהתייחסו לזה בכל חומר הדבר כגון סין ששם מקור הנגיף והכריזו על הסגר מוחלט על מקומות שהיה התפשטות, ונקטו צעדים חמורים לאלו שעברו על ההסגר.

כא. **ביוני.** ויש מדינות שהופעלו כבר מתחילת התפשטות צעדים כדי למנוע התפשטות לאומית, כגון בא"י שאסרו התקהלות של הרבה אנשים ביחד, בתחילה במספר של 5000 וירד 2000 אנשים, ואח"כ ל-100 אנשים, וכעת בכתיבת שורות אלו, קיים איסור התכנסות של 10 אנשים. וכן כעת חייבו בידוד למשך 14 ימים לכל אלו שמגיעים מחו"ל.

כב. **קל.** ויש מדינות שכמעט ויאלו נוקטים שום צעד למנוע ההתפשטות וחושבים שהוא כשפעת רגילה ונותנים לטבע לקחת את דרכו כגון איטליה בהתחלה, וכן הסבירו חכמי האומה של אנגליה שיש מעלה שהאוכלוסייה יחלה בזה שאחרי זה המדינה יחסן מהנגיף בעתיד, וסך הכל אינו ממיית רק הזקנים.. ומכינים עצמם למספר גבוה של מתים ר"ל.

כג. **למעשה.** מה שראינו עד היום הוא שהמדינות שנקטו צעדים למנוע התפשטות הצליחו במידה מסוימת, משא"כ המדינות שזלזלו בו כגון איטליה ואיראן, לקו בהרבה מתים.

התייחסות של הלכה

כד. ולכן היות שיש בנגיף זה ספק של סכנה (אות ח'), ויש אחוז תמותה הנעה בין 2% ל-4% שנחשב לאחוז צריך להתייחס אליו משום סכנה (אות י'), ובפרט שכל העולם מתייחסים להנגיף כסכנה, והראיה שאם אחד היה מזהה חולה קורונה היה בורח ממנו כבורח מן האש נמצא שבעיני כל אדם נחשב לסכנה (אות י"א), ויש בזה משום 'נשמרתם מאד לנפשותיכם' (אות א').

כה. אף אם אדם צדיק ובעל בטחון אינו צריך השתדלות (אות ט"ו), זה רק נוגע לעצמו אבל כלפי אחרים צריך לעשות כל טעדיק והשתדלות למנוע התפשטות המחלה ולא לאסוף ולהתאסף הרבה בני אדם יחד, בפרט כשעומדים צפופים כגון על פרענצ'ס.. ואין סומכים על הנס במקום סכנה (אות ז').

כו. ואף הצעירים שאין להם חשש מיתה מזה רק חולי זמני לגוף (אות ה'), מ"מ עליהם לדאוג שזה לא יתפשט בינינו כלל ויפגע בוקנים ח"ו שאצלם זה סכנת נפשות (אות ד'), ואנו יודעים מפאת קדושת החיים שאסור לוותר על חייו של שום יהודי בכל גיל שהוא, הרי מחויבים אנו ע"פ תורה לעשות כל מה שאפשר כדי לימנע התפשטות המגפה יותר, ולשמוע ולציית לרופאים ולרשויות הדואגים על זה כמו שהזהיר רבי עקיבא איגר (אות י"ג).

כז. ובמקומות כמו אנגליה, שהרשויות שם לוקחים הענין בקלות, מחויבים בני קהילה היהודיים ומנהיגיהם דשם לקחת צעדים בעצמם כדי למנוע ההתפשטות המגפה ולא להפקיר חיייהם של הזקנים ח"ו, וכמו שעשה רע"א עצמו שייזם תקנות לבני הקהילה להתפלל במנינים מצומצמים ולבסוף הסכימו הרשויות אליו, וכן להימנע מלהסתובב ברחובות של עיר והתקהלות של הרבה בני אדם יחד.

כח. **להקפיד על נקיות.** וכן חשוב מאוד להקפיד מאד בכל מקום על נקיות בפרט במקומות ציבוריים, לא להשתמש במגבות ציבוריים, להתעטש רק בתוך טישו, ולזרוק הטישו, ולנגב הידיים בנייר חד פעמי, וכשמדפדים בדפי ספר לא ללקק את האצבע כדי להקל להפוך את הדף, ועדיף טפי להשתמש רק בסידור פרטי לא בשל בית המדרש, וכדומה.

דיני בידוד [Quarantine]

חיוב בידוד

כט. לאור האמור לעיל, כל אדם שע"פ הרשויות חייב להישאר בבידוד, יש לו חיוב מן הדין להישמע ולציית למומחים ולא להתחכם במקום שחב לאחרינא, ויכול לומר 'לשם יהוד וכו' על קיומם של כמה מצוות עשה, והעיקר הוא לעבוד השי"ת וחובת השעה מתוך שמחה ולא מתוך עצבות ח"ו (מכתב של רע"א הנ"ל).

ל. מי שעובר על בידוד ומגיע לבית המדרש, אפשר לבקש ממנו לצאת, ואם אינו שומע, מותר לצעוק עליו ולביישו עד שיצא, כדי להרחיק מזיק דרבים.

תפילה עם הציבור

לא. אנוס שאינו יכול לבוא לבית הכנסת, יכון להתפלל בשעה שהציבור מתפללים (ש"ע סי' צ"ט), דהיינו בשעה שהקהילה שבו הוא משתייך מתפללים, ואע"פ שאין לו מעלת תפילה בציבור, מ"מ עדיין יש לו מעלה שמתפלל עם הציבור (ש"ת חבצלת השרון סי' ב').

לב. **מנין קבוע.** מי שמתפלל בדרך כלל בשטיבלאך שקיימים מנינים כל הזמן, עדיין ישתדל להתפלל עם המנין קבוע שלו, כגון אם תמיד מתפלל במנין של 30:7, יתפלל גם בביתו ב 7:30 ויתפלל שמונה עשרה בזמן שהם בדרך כלל מגיעים לזה (לקט הקמח החדש סקנ"ח, אשי ישראל פ"ח הע' ל"ב), אבל אם אין לו מנין קבוע שמתפלל בו, כל זמן נקרא שמתפלל עם הציבור.

לג. **ע"י רמקול או טלפון.** אם אדם רוצה יכול הוא להתחבר עם מנין דרך הטלפון או בשידור חי כך שיתפלל כל התפילה יחד עם הציבור, ויכול גם לענות 'אמן' על הברכה ששומע, וכך נהג הגר"ח שיינברג בסוף ימיו.

לד. **כמה יחידים בבית.** כשיש כמה יחידים הנמצאים בבידוד יחד באותו בית, יש מעלה שהיחידים יתפללו ביחד אע"פ שאין להם מנין של עשרה, ויש בזה משום 'ברוב עם', ואפילו שנים שמתפללים יחד (מהר"ם באגנט ברכות י"ח ע"א, תשובות והנהגות ח"ב סי' נ"ז, מ"ר בש"ת שבט הקהתי ח"ב סי' מ').

מקוה

לה. אדם שנמצא בבידוד או שיש לו תופעות על מחלה, אסור לו ללכת לטבול במקוה של רבים שהרי הוא מזיק לאחרים, ועובר 'על לפני עור' (ספר חסידים אות תרע"ג), ואין להורות היתר בשום אופן גם כשהוא לצורך טבילת עזרא אלא יברך וילמד תורה כרגיל וח"ו למנוע לימוד תורה עקב זה, כ"ש כשהוא רק לתוספת קדושה או לכבוד שבת.

לו. **התרת נדרים.** אדם הנמצא בבידוד ותמיד מקפיד לטבול כגון טבילת עזרא או בערב שבת וכדומה, אינו צריך התרת נדרים מאחר שהוא אונס גמור והוא רק לזמן מסוים (ש"ת חשב האפוד ח"ב סי' נ"א ע"פ דגול מרבבה י"ד סי' ר"ד), וכן מי שאינו מתקלח אחר המקוה כדי שישאר עליו מי המקוה משום קדושה, אינו צריך התרה בתקופה זו כשכן מתקלח אחרי הטבילה.

לז. **ט' קבין.** לענת עתה ונכון לזמן כתיבת שורות אלו, סגרו המקוואות בא"י ואנשים אין יכולים לטבול, ולכן אלו שטובלים טבילת עזרא, ידקדקו לכל הפחות על שפיכת ט' קבין מים שאובים עליהם (מ"ב סי' פ"ח סק"ד), שהוא 22 ליטר מים להחזו"א, 12.51 ליטר להגר"ח נאה, ואפשר לסמוך על רחיצה ע"י עמידה תחת המקלחת, ויפתח הברז אחר שכבר עומד תחת המקלחת (ש"ת מנח"י ח"ד סי' כ"א) והמים יקלח על כל גופו בלי הפסק.

בתפילה "והסירותי מחלה מקרבך"

דרך הטלפון:
03-7630585
קוד שלוחה 1498

ברכת מזל טוב שגוחה
למורינו הרב
חיים אהרן בלייער
שליט"א על לידת נכדתו
רחל הדסה שתחי'
בת לחתנו הרב"ג
ר' צבי ב"ר לאנגער שליט"א
שתזכו לנידה לתורה להופה
ולמעש"ט מתוך נחת בקדושה

לע"נ האשה החשובה
מרת **שרה ע"ה**
בת יבלח"א
הר"ר **אברהם**
הענרי הי"ד
נלב"ע כ"ה אדר תשע"ג
תנצב"ה

גליון זה נתרם לעילוי נשמתו הקדושה והטהורה
של האי גברא רבא וצדיקא הגאון הצדיק מוה"ר
רבי **שלום** ב"ר **שרנא שמואל** זצוק"ל
אבדק"ק טשאבא לונדון
יצאה נשמתו הטהורה כ"א אדר תשמ"ט
הונצח ע"י מקורבן
הרה"ר ר' **יהושע שמואל בלייער שליט"א**

